

روز قضا

پنجشنبه ۷ تیر ۱۴۰۳
شماره ۴۷۱

www.fdn.ir

FARHIKHTEGANDAILY

فراموش نمی‌کنیم

در دنیای سیاست پیدا کردن آدم‌هایی که همه ایده‌ها و نظرات را فارغ از جناح‌بندی‌ها بشنوند و در بازی قدرت افراد غیرخودی را حذف نکنند، سخت است. شهیدرئیسى ازجمله افرادی بود که تلاش می‌کرد در پیگیری مسائل و مشکلات موجود در کشور از افرادی که پیش از این دستی بر آتش اداره ارکان دولتی داشتند، استفاده کند. در این میان حتی وزرا و مسئولان دولت روحانی نیز ازجمله افرادی بودند که شهیدرئیسى، نظرات و انتقادهای آنها را در موارد مختلفی شنید. کمترین نتیجه‌شنیده شدن نقد هالضارب‌آلمیان‌گفتمان‌های مختلف برای حل یک چالش و رسیدن به نقطه نظر مثبت بود. امری که رئیس‌جمهور شهید تلاش می‌کرد تا در اداره دولت آن را محقق کند. فرامتن شنیده شدن حرف‌ها و به کار بستن برخی از آنها کم‌رنگ شدن دودستگی‌ها و اختلافات بود، امری که در منشی سیاسی شهیدرئیسى، بزرنگ‌تراز دیگر مولفه‌ها دیده می‌شد و اثرات مثبتی نیز در حکمرانی کشور داشت. منشی که اگر از جانب دیگر سیاستمداران هم دنبال شود، مسیری که شهیدرئیسى آغاز کرده بود را به پیش می‌برد و اثرات مثبت آن را تثبیت می‌کند.

کنش فرا جناحی رئیس‌جمهور شهید

سه روز پیش از برگزاری انتخابات ریاست جمهوری در خرداد ۱۴۰۰ بود که خبر دیدار برخی از چهره‌های اصلاح‌طلب با رئیسى منتشر شد. مدیران برخی از رسانه‌های اصلاح‌طلب از جمله افرادی بودند که در دیدار با رئیسى حاضر شدند. از اقدامات او در ریاست قوه قضائیه حمایت کردند. در فضای سیاسی کشور کمتر این اتفاق را شاهد بودیم که چهره‌های اصلاح‌طلب در میانه انتخابات از شخصی حمایت کنند که در نقطه مقابل جناح سیاسی آنها قرار دارد. این ملاقات‌ها اما تنها محدود به دوره رقابت‌ها نشد. عبدالناصر همتی که یکی از نامزدهای انتخابات ۱۴۰۰ بود، در روایت خود بعد از شهادت رئیس‌جمهور به این موضوع اشاره کرد که قرار بود برای مطرح کردن نقد و نظرش در حوزه اقتصادی، به دیدار رئیسى برود که حادثه پرواز اردیبهشت مجال آن را فراهم نکرد. کمی پیش از شروع رقابت‌ها در انتخابات مجلس یازدهم و زمانی که پیش‌ثبت نام انتخابات شروع شده و عدم تأیید برخی چهره‌ها توسط هیات‌های اجرائی اعتراضاتی به همراه آورده بود، شهیدرئیسى با برخی از نمایندگان احزاب و گروه‌های سیاسی دیدار کرد و نظرات آنها را در مورد انتخابات شنید. اگرچه این جلسه خالی از حاشیه نبود اما رئیس‌جمهور شهید بعد از شنیدن نقدها و نظرات، روایتی مطرح کرد و گفت: «یک جوان ایرانی در نیویورک به بنده گفت «من به شما رای دادم اما وقتی خبر تخلف ۲۲ هزار میلیارد تومانی رامی شنوم، سرخورده می‌شوم.» من نمی‌توانستم در آن جلسه به این جوان بگویم که این عدد مربوط به این دولت نیست و مربوط به دولت‌های قبلی است، زیرا وظیفه همه ما باز کردن گره ذهنی جوانان است نه کور کردن آن.» نمی‌توان انکار کرد که نمایندگان احزابی که در این جلسه شرکت داشتند، برآوردشان از جلسه مثبت بود و علی‌رغم انتقاده‌ها به دولت سیزدهم، این اقدام را مثبت ارزیابی کردند. تصویری که از این جلسه منتشر می‌شد، تنها اظهارات و صحبت‌های احزاب نبود، فرامتن این جلسه امری بایست در این نقطه جست‌وجو کرد که احزاب قرار نیست این بار حاشیه روند یا در انتخابات مجلس آماج حمله خالص سازمان قرار گیرند. امری که شهید رئیسى اهمیت آن را درک کرده بود و تلاش می‌کرد در همین راستا در مشارکت گروه‌های سیاسی اثر مثبت بگذارد. در هیچ‌بره‌های سیاسی شهید رئیسى حتی در زمانی که انتقاده‌ها از جانب برخی از رسانه‌ها منتشر و دولت می‌شد، ردی از اختلاف‌افکنی، دوگانه‌سازی، پیش‌کشیدن دعوای جناحی یا توهین‌های تند به منتقدان در صحبت‌های رئیس‌جمهور، پیدا نمی‌شد.

شهیدرئیسى تلاش می‌کرد جدای از جلوگیری از دیگانه‌سازی در جامعه ایرانی در فضای سیاسی کشور نیز تا جای ممکن شکاف سلاقی سیاسی را کم‌رنگ کند و روی نقاط اشتراک این گروه‌ها دست بگذارد. امری که منجر شد حتی چهره‌های سیاسی و کارشناسان با سلاقی متفاوت، مصفقه‌ها از رئیس‌جمهور انتقاد کنند. واقعیت این است که شهیدرئیسى علاوه بر اینکه به محل اجماع اصولگرایان تبدیل شده بود،

در آغوش رضا(ع)

مهدی رضانی معاون وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

خدا، اگر متوجهش هم نباشی، از باب اتمام حجت به رسم محبت به واسطه مودت با بنده و اینکه تو هم بنده‌اش هستی در لحظات غفلت یادت می‌کند. حالا تاملنگری، تلخی یا شیرینی که ای رفیق قدیمی درگاه ما، ما رسم رفاقت بلدیم و تو را فراموش نکرده‌ایم، تو چطور؟! حالاتو اگر در غفلت فرو رفته باشی تلنگرش را هم نخواهی فهمید و فراتش را هم درک نخواهی کرد و غوطه‌ور در حالت خودت، خواهی بود و اگر به لحظه‌ای یادش بیفتی در تلنگرش دستگیرت خواهد بود. و فرود اگر خیلی رفته باشی و دور شده باشی مادر مستی دوری روایت خواهی کرد تا وقتش! حالا وقتش ممکن است بیفتد بعد از مرگ که چه حال سختی است و چه وقت غیر قابل اصلاحی بعد از مرگ بیدار شدن. کاش در غفلت ما مقابل لطفش صیدمان کند. حالا ما غافلیم ؟ پرتریم ؟ غرق در حال خودمانیم ... اما یک تفاوت داریم؛ ما خودمان را آویزان کرده‌ایم. دقیقاً آویزان و وصله چسبناکی طور به سیدالشهدا علیه‌السلام، اگر غفلت داشتیم، اگر پرتریم، اگر غرقیم، حسین جان تو باش! اینقدر این روزها با بهانه و بی‌بهانه گاه و ناگاه گریان و خندان یاد این سید می‌آتم که بخشی از زیستم شده است. حالا شاید بهانه شد بنویسم که من اهل عالم معنا و باطن‌که نیستم. شاید از دهنم بزرگ‌تر باشد. علم غیب هم که ندارم مال ما نیست. اهل دل و معنایی هم ندیدم که بشنوش. ولی به یک چیز اعتماد دارم، آن دلم است که دروغ نمی‌گوید. دلم می‌گوید رفتن سید درد داشت، دلم می‌گوید غم سید سوز داشت، دلم می‌گوید آتش داغش درد داشت، دلم گواهی می‌دهد سید خیر بود؛ سراپا اخلاص! اخلاص سفیدش کرد؛ روسفیدش مثل مهرای و سروش. سید اما روضه‌ه که می‌خواند اشک داشت چشمانش، خجالت نمی‌کشید روضه‌خوان باشد؛ نیست مقابل دوربین ناله‌می‌زدیان‌شیب، گریه فقط در غم حسین و چشمانش کارخانه بلور می‌شد؛ می‌گفت کشتی نجات حسین (ع) است؛ سوار شوید و ناله می‌زد. سید که نوکر امام رضا(ع) بود. روضه‌خوان جدامام رضا(ع) بود. حالا یقین در آغوش امام رضااست و در جوار مولایش حسین (ع)، حالا آقا سید به اربابانت که شرقی و غربی نیستند و عمقی و قلبی هستند بگو ما دوست‌شان داریم، آقای روسفید غم تو هم در امتداد غم اجدادت بود، مثل حاج قاسم؛ وگرنه رئیس‌جمهور کم ندیدیم که بودن‌شان غم بود. آقای سید ایراهیم به باعبداللّه بگو دوستش داریم، ما را وصله بداند، ضمنا حواس‌ت باشد، حواس ما هست. آقایمان یادمان داد. راز شهادت اشک است، اشک ... همین.

در آستانه انتخاب نهمین رئیس‌جمهور ایران و با گذشت ۴۰ روز از شهادت سید ابراهیم رئیسی، ویژگی‌های وحدت‌بخش و اخلاق سیاسی او بیشتر قابل درک است، چرا باید ویژگی‌های مثبت حکمرانی به روش رئیسی استمرار پیدا کند؟

فراموش نمی‌کنیم

تلاش می‌کرد از حذف شدن سلاقی سیاسی دیگر نیز جلوگیری کند. او بر خلاف رفتار برخی از نامزدهای انتخاباتی که شمار می‌دهند، می‌خواهد فرا جناحی عمل کنند. اما در میدان عمل جز افراد دور و اطراف‌شان شخص دیگری را به عرصه اجرا وارد نمی‌کردند، تا جای ممکن فرا جناحی عمل کرد و توانست از قهر و حذف دیگر سلاقی سیاسی در عرصه سیاست جلوگیری کند.

شهیدرئیسى شخصیتى وحدت‌بخش در فضای سیاسی کشور

انتخابات ۹۲ در حالی برگزار می‌شد که سال‌های پایانی دولت احمدی‌نژاد نارضایتی‌هایی را در جامعه ایجاد کرده بود، اتفاقات ۸۸ نیز منجر شد رقابت‌ها آن‌طور که باید گم‌نشوند. در این میان چند گزینه از اصولگرایان وارد میدان رقابت شدند، که البته هیچ‌کدام به نفع دیگری کنار نکشیدند. امری که منجر شد آرای جناح اصولگرایی میان نامزدهای جریان اصولگرایی پخش شود و حسن روحانی از آنها

سبقت گیرد. انتخابات ۹۶ اما چهره‌ای را به خود دید که نامزدهای اصولگرا حاضر شدند برای پیروزی در این رقابت به نفع او کنار بکشند. اگرچه انتخابات ۹۶ منجر به پیروزی اصولگرایان نشد اما بالاخره چهره‌ای را در فضای سیاسی مطرح کرد که توانست اجماعی در میان چهره‌های مختلف اصولگرایا دیدگاه‌های متفاوت ایجاد کرده و زمینه پیروزی در انتخابات ۱۴۰۰ را فراهم کند. ویژگی‌های اخلاقی او در کنش سیاسی اش، در مناظرات خودش را نشان می‌داد، او حاضر نبود به بهانه پیروزی بر رقیب دست به توهین و بد اخلاقی بزند. او به این موضوع هم تأکید داشت که از کمک صاحب‌نظران فارغ از سلاقی سیاسی بهره می‌برد و علی‌رغم اینکه برنامه‌هایی برای اداره کشور ارائه می‌داد، اما برای ارائه کمک گرفتن از دیگر کارشناسان و صاحب‌نظران هم نسیسته بود. شهیدرئیسى در اداره دولت نگاه بسته و محدودی نداشت و در پیشبرد مسائل دولت، پیگیری و رفع مشکلات را تنها محدود به تیم و افراد مورد نظر خود نمی‌کرد، همین امر هم منجر می‌شد، افرادی ارائه راهکار و برنامه‌های خود به

رئیسى در کار سیاسى از اعتبارش خرج مى‌کرد

عباس سلیمى نمن

کارشناس مسائل سیاسى

یکی از ویژگی‌های سیاستمدار حالم است. باید در مواجهه با ناووابی‌ها حالم به خرج دهد. رئیسى این ویژگی را داشت. از تهمت‌های ناروا زود برنمی‌آفتد و در مقام پاسخگویی با جبران کردن برنمی‌آمد که اگر کسی با ایشان ناروا برخورد کرد، ایشان بخواد جبران کند. این ویژگی خوبی بود. رئیسى در مقابل مردم صادق بود و مردم فرق صداقت و ظاهر سازی رامی‌فهمند. برخی در ظاهر خود را مردم‌دار نشان می‌دهند و نوعی می‌خوانند سر مخاطب کلاه بگذارند. در حالی که چندان به مردم اعتقاد ندارند اما در رفتار مثل یک هنرپیشه عمل می‌کنند. برخلاف اینها شهیدرئیسى خیلی صادقانه به مردم علاقه‌مند بود. من خودم تجربه‌ای زیبا با ایشان را داشتم. زمانی که معاون اول قوه قضائیه بودند، با ایشان تماس گرفتم و گفتم که در یکی از دادسراها مردم را خیلی اذیت می‌کنند و به فغان می‌آورند و وادار به توهین به مقامات جمهوری اسلامی می‌کنند. گفتم حرمت مردم رامی‌شکنند. قضات کاملاً غیر متعهدانه برخورد می‌کردند و یکی از اعتراضات مردم این بود که اگر این قاضی نمی‌خواهد حضور پیدا

ناصر ایمانى

کارشناس مسائل سیاسى

بهترین ملک و تصویر واقعی که از اخلاق سیاسی شهید رئیسى برای ما وجود دارد، مناظره‌های انتخاباتی ایشان است. در مناظرات انتخاباتی هر رجل سیاسی تمام تلاش خود را می‌کند تا با مطالب خلاف، تحریک احساسات، دروغ و اتهام‌زنی به رقیبا و سیاه‌نمایی دوران قبل و حتی تاریخ انقلاب، بر رقیبا پیروز شود. معمولاً کاندیداها از یکی از این روش‌ها یا جمع آنها استفاده می‌کنند. مرحوم رئیسى دودوره در مناظرات انتخاباتی شرکت کرد. من مردم را از جاع می‌دم که یک بار دیگر این مناظرات را مرور کنند. به یاد دارم روحانی که رئیس‌جمهور وقت بود، اتهامات بسیار زیادی را به رئیسى در آن مناظره هازد و کار از اتهام‌زنی گذشت و من چندین مورد به یاد دارم که ایشان را تحقیر و تمسخر کردند. مطلقاً رئیسى پای از دایره اخلاق خارج نکرد. سال ۱۴۰۰ هم این ماجرا با همتی تکرار شد. ایشان

در آستانه انتخاب نهمین رئیس‌جمهور ایران و با گذشت ۴۰ روز از شهادت سید ابراهیم رئیسی، ویژگی‌های وحدت‌بخش و اخلاق سیاسی او بیشتر قابل درک است، چرا باید ویژگی‌های مثبت حکمرانی به روش رئیسی استمرار پیدا کند؟

فراموش نمی‌کنیم

شهید رئیسى مراجعه‌کنند و برنامه‌های خود را در اختیار او قرار دهند.

شهیدرئیسى نارضایتی‌های موجود در جامعه را انکار نکرد

اتفاقات تلخی که در پاییز ۱۴۰۱ رخ داد، فضای سیاسی کشور و جامعه را دچار آشوب کرد. رسانه‌های فارسی‌زبان تا توانستند از التهاب‌به‌وجودآمده، بهره‌برداری کردند و بر آتش ناآرامی‌ها دمیدند و تلاش کردند به بهانه این التهاب کشور را در آستانه فروپاشی و تجزیه قرار دهند. کلیدواژه‌ای که از طریق آن بر آتش ناآرامی‌ها می‌دمیدند، «آزادی» بود. القای این احساس که آزادی‌های اجتماعی در جامعه ایرانی آن‌طور که باید رعایت نمی‌شود یا اساساً وجود ندارد، جدای از ملت‌بند کردن جامعه، احساس ناامیدی را در میان اقتدارمختلف مردم تقویت می‌کرد. اگرچه برخی از اقدامات نادرست و بی‌توجهی‌ها بر این فضا سازی صحه می‌گذاشت. در نقطه اول آنچه مورد توجه قرار می‌گرفت این بود که باید توجه می‌شد اگرچه التهابات ۱۴۰۱ به خاطر التهاب آفرینی رسانه‌های فارسی‌زبان تشدید شد، اما آنها روی شکاف‌های اجتماعی و برخی نارضایتی‌ها سوار شدند تا توانستند این آشوب‌ها را ایجاد کنند. اولین و مهم‌ترین امر برای جلوگیری از تکرار دوباره این اتفاقات تلخ و ایجاد حس مثبت در میان مردم، انکار نکردن برخی از نارضایتی‌ها و تلاش برای حل‌ورفع برخی از نقض‌ها بود. شهیدرئیسى از جمله افرادی بود که تلاش کرد روی این نقطه دست بگذارد و برای حل آن اقدام کند. برای اولین بار ریاست‌جمهوری، معاونتی تحت عنوان پیگیری حقوق و آزادی‌های اجتماعی را تعریف و یک وکیل را به این سمت منصوب کرد. انتصاب این معاونت در وهله اول نشان می‌داد رئیس‌جمهور قصد ندارد این موضوع را انکار کند. حساسیت جامعه و شیطنت رسانه‌های فارسی‌زبان را درک کرده است و می‌داند که باید این احساس را به جامعه منتقل کند که آزادی و حقوق‌های اجتماعی آنها نادیده گرفته نخواهد شد. این امر پالس مثبتی به افکار عمومی منتقل می‌کرد و شروع خوبی به شمار می‌رفت و نشان می‌داد، رئیس‌جمهور شهید درک درستی از فضای جامعه دارد. اقدامی که خروجی آن به سنگ خوردن برنامه‌ها و پروژه‌های رسانه‌های فارسی‌زبان را به دنبال داشت. در منش رئیس‌جمهور شهیدردی از دیگانه‌سازی میان طیف‌های مختلف جامعه دیده نمی‌شد. علی‌رغم اینکه برخی شرایط واقعی جامعه را درک نمی‌کردند و با اقدامات و سیاست‌های نادرست، زمینه افزایش شکاف‌های اجتماعی و دودسته‌شدن در جامعه را فراهم می‌کردند. شهید رئیسى با درک درستی که از شرایط داشت، تلاش می‌کرد تا جای ممکن شکاف‌های اجتماعی را ترمیم کند، میانه این شکاف بایستد و مردم را دسته‌بندی نکنند تا بخشی از جامعه احساس دور افتاده بودن یا غیرخودی بودن، نکند.

عقلانیت در سیاست خارجی

سیاست خارجی ایران در دولت سیزدهم در متعادل‌ترین حالت خود قرار داشت. شهید رئیسى در مناظرات انتخاباتی به رویکرد متعادل ایران در سیاست خارجی و رابطه با غرب اشاره کرد. بعد از آغاز به کار دولت هم این امر به‌وضوح قابل مشاهده بود که دولت علی‌رغم تلاش برای مذاکرات با غرب، روی گسترش روابط با همسایگان و قدرت‌های منطقه نیز تمرکز کرده است. چالش مهم‌تری که دولت سیزدهم در آغاز فعالیت خود با آن روبرو بود، تحولات منطقه‌ای بود. آغاز عملیات طوفان الاقصی در آستانه به‌روسمیت شناختن رژیم صهیونیستی توسط عربستان، تحولات تازه‌ای در منطقه ایجاد کرد. صهیونیست‌ها حالا گرفتار جنگی شده بودند که ادامه آن روزبه‌روز آنها را در بتلاق نابودی فرو می‌برد. در این میان آنها تلاش می‌کردند تا با وارد کردن ایران در درگیری، پای آمریکا را به جنگ باز کرده و از نابودی خود جلوگیری کنند. اما هوشمندی ایران در این مسیر در کنار دیپلماسی که ایران در این چالش‌ها در پیش گرفته بود، اگرچه به عملیات مستقیم ایران در خاک اسرائیل منجر شد، اما دیگری مستقیمی در منطقه میان ایران و رژیم صهیونیستی صورت نگرفت، پیش گرفتن دیپلماسی اقتدار در کنار تلاش برای تقویت همکاری‌ها با همسایگان منجر شد تا جایگاه ایران در شرایط ملت‌بند منطقه، تقویت شود و در موضع ضعف قرار نگیرد. در این میان نگاه متعادل و دفاقانه شهید رئیسى به روابط با دیگر کشورها توانست نقش مؤثری در تقویت این جایگاه ایجاد کند.

هیچ‌وقت از اطلاعاتی که برخوردار بوده به کار نگرفت و یک‌برخورد کاملاً اخلاقی داشت. درحالی‌که می‌توانست برای تخریب آنها از اطلاعاتش استفاده کند.

مثلاً آقای روحانی در مورد ایشان برخورد‌های ناروا داشت و ایشان هم اطلاعاتی درباره برادر روحانی داشت؛ اما هرگز به کار نگرفت. هرگز در این مسیر قرار نگرفت که خودش را در مقام بهره‌برداری از آنچه که موقعیت‌شغلی در اختیارش می‌گذاشت قرار دهد. مثل یک کاندیدای عادی برخورد کرد و هرگز در مسیر استفاده از موقعیتش قرار نگرفت. این هم یکی از خصوصیات بارز ایشان بود. رئیسى همچنین یکی از کسانی بود که در انتخابات و کار سیاسی سرمایه‌گذارى می‌کرد و از اعتبار خودش خرج می‌کرد. بعضی از شخصیت‌ها یک اعتبار سیاسی دارند و از آن برای ایجاد وحدت در آستانه انتخابات خرج می‌کنند. این مسئله هم شایسته تقدیر است. رئیسى کسی است که در بحث جمنا که بعد شد شانا حضور یافت و سرمایه‌گذاری کرد. ایشان در این زمینه وقت گذاشت درحالی‌که می‌دانست این می‌تواند به اعتبارش لطمه بزند. همان کاری که بعد از آقای رئیسى، حداد عادل دنبال کرد. حداد هم خودش را در معرض برخورد‌های ناروا قرار داد درحالی‌که فقط منافع ملی را دنبال می‌کرد.

شهید رئیسى هیچ زمان پا از دایره اخلاق بیرون نگذاشت

ماجرای برجام و امضای آن، الفاظ زشتی را در مورد منتقدان برجام به کار می‌برد. نه یک بار، نه دو بار، نه در یک مجلس، مرتباً آنها را تحقیر می‌کرد، تمسخر می‌کرد. اینکه منتقدان بر سبیل درستی بودند یا ایشان درست می‌گفت را کار نداریم. مساله نوع مواجهه است. اما در این سه سال یک مورد پیدا نمی‌کنید مرحوم رئیسى به منتقدان توهین کرده باشد. ممکن است بعضی انتقادات را جواب داده باشد. اما تمسخر و توهین نکرد. هرگز این را در صحبت‌های ایشان پیدا نمی‌کنید که منتقدان خود‌شان را مورد تمسخر قرار داده باشد. نه تنها این کار را نکرد، بلکه جلسات متعددی با جریان‌های سیاسی و افراد شاخص این جریانات، برگزار کرد که حتی برای آن افراد هم باو نکرندنی بود که رئیسى آنها را به جلسه‌ای دعوت و آنها را اکرام کند. بعد از انقلاب، صرف‌نظر از دوران ریاست‌جمهوری آیت‌الله خامنه‌ای و از سال ۶۸ به بعد، از جهت اخلاق مداری تا به الان رئیس‌جمهوری مانند رئیسى نداشته‌ایم.